

Standpunt screening naar longkanker in Nederland

Aanleiding

In Nederland zijn voor verschillende vormen van kanker bevolkingsonderzoeken met als doel tijdige herkenning en behandeling en reductie van het aantal sterkgevallen. Zo nog niet voor longkanker. De Gezondheidsraad heeft zich afgelopen periode over het vraagstuk van wel of niet screenen voor longkanker in Nederland, gebogen en daartoe advies ingewonnen bij onder andere de NVALT. Dit document geeft het standpunt van de NVALT weer.

Achtergrond

Op dit moment zijn er wereldwijd 8 landen waar een landelijk bevolkingsonderzoek is naar longkanker en 6 landen waar regionaal bevolkingsonderzoekprogramma's zijn gestart. De resultaten zijn veelbelovend: zo laat de pilotscreening in Engeland zien dat al meer dan 2000 gevallen van longkanker zijn gediagnosticeerd met een vroege detectiegraad van 76%.

In Nederland zijn er bevolkingsonderzoeken voor borstkanker, darmkanker en baarmoederhalskanker. Aan deze vormen van kanker overlijden jaarlijks zo'n 8.000 mensen per jaar. Aan longkanker overlijden jaarlijks helaas meer dan 10.000 mensen, ondanks de goede diagnostiek en behandeling door onze achterban. Dit komt omdat longkanker in ongeveer de helft van de gevallen pas klachten geeft in een later stadium, de ziekte wordt dan ook vaak pas ontdekt als deze al is uitgezaaid (stadium 4). Dan is alleen palliatieve behandeling mogelijk en er is geen kans op genezing. Longartsen hebben hier dagelijks mee te maken.

Met de publicatie van de systematische en onafhankelijke analyse van Cochrane uit 2022 werd definitief vastgesteld dat longkankerscreening zinvol is en bijdraagt aan het voorkomen van longkankermortaliteit [1]. De studie nam hierin 11 onderzoeken, met in totaal 94,445 deelnemers, mee waaronder de deels in Nederland uitgevoerde Nelson studie [2]. In overeenstemming met de ambities van de Europese Unie, vastgesteld in het Europe's Beating Cancer Plan [3], is het de bedoeling om de kankerscreening ook te gaan uitrollen voor longkanker. De eerste landen binnen de Europese Unie zijn begonnen met de implementatie. In Nederland loopt nu het proefbevolkingsonderzoek, de 4-In-The-Lung-Run (4ITLR) [4]. Een integrale aanpak van gezondheid en ziekte is noodzakelijk om de gezondheidszorg ook voor de langere termijn duurzaam in te richten en de toegankelijkheid in de toekomst te blijven bevorderen. De NVALT is van mening dat longkankerscreening hier een belangrijk onderdeel van is. Naast secundaire preventie is natuurlijk ook primair preventie noodzakelijk en dit versterkt elkaar. De NVALT streeft dan ook met meerdere partners naar een tabaksvrije samenleving. Helaas zijn we daar nog niet.

Standpunt NVALT

Longartsen beschouwen longkankerscreening voor mensen met een hoog-risico (ouder dan 55 jaar en vanaf 15 packyears) als een bewezen effectieve methode om de ziekte vroegtijdig op te sporen en zo een ernstiger verloop of overlijden te voorkomen.

Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat er aandacht voor gezond gedrag is én dat screening hand-in-hand gaat met een effectief stop-met-roken beleid in Nederland. Actief beleid rondom stoppen met roken én het voorkomen van roken en vaperen behoort wat de NVALT betreft absoluut tot de voorwaarden van het bevolkingsonderzoek naar longkanker. We vragen daarom de staatssecretaris om, in samenwerking met zorgaanbieders, de benodigde capaciteit en financiering vrij te maken om screening succesvol te implementeren.

Onze wens is dat screening op longkanker 'tijdelijk' nodig is. Daartoe is het van belang dat in Nederland flink ingezet wordt op preventie van tabaksverslaving en vaperen en een effectief stoppen met roken

beleid. Onze wens is dat er werkelijk een rookvrije generatie gaat ontstaan waardoor longkanker minder zal voorkomen en screening over een jaar of 20 wellicht niet meer nodig is. Ook vinden we het belangrijk dat mensen die meedoen aan de screening en nog roken worden verwezen naar passende stoppen met roken zorg. Zeker in het geval longkanker wordt geconstateerd is dit belangrijk t.b.v. het vergroten van de kans op langer leven.

De NVALT kijkt uit naar samenwerkingen met andere partijen, binnen en buiten het veld van de gezondheidszorg, om longkankerscreening tot een succes te maken in Nederland en hoopt op deze wijze de vaak ernstige gevolgen van deze ziekte te kunnen voorkomen.

Literatuur

1. Impact of low-dose computed tomography (LDCT) screening on lung cancer-related mortality
2. de Koning, H.J., et al., Reduced Lung-Cancer Mortality with Volume CT Screening in a Randomized Trial. N Engl J Med, 2020. 382(6): p. 503-513.
3. Europe's Beating Cancer Plan
4. Proefbevolkingsonderzoek naar longkanker, 4-IN-THE-LUNG-RUN